

Hygiejne i Hjemmeplejen og på Plejecentre

Forebyggelse af legionella (legionærsygdom)

Baggrund

Legionella er en vandbakterie der oftest findes i bygningers varmvandssystemer i biofilm, som er et lag af forskellige mikroorganismer og andet organisk materiale, der findes på indersiden af rør og beholdere. Bakterien trives i stillestående lunkent vand ved temperaturer mellem 20°C og 45°C. Legionellabakterier bliver dog først slået ihjel ved temperaturer over 50°C.

Oftest er det problemer med lidt for lav temperatur i det varme vand, der er årsag til fund af Legionella, men det kan også være det kolde vand, der ikke er koldt nok – især under en voldsom varmeperiode.

Smitte fra vand kan ske enten ved at inhalere dråber (ved brusebad), eller sjældent ved at man får vand fra mund og maven ned i luftvejene (kan ske, når man har tendens til at fejlsynke). Det kan resultere i alvorlig lungebetændelse kaldet Legionærsygdom og den influenza-lignende febersygdom Pontiac-feber.

Legionærsygdom er en sjælden sygdom som især ses hos ældre, hos KOL-patienter, hos patienter der lige er opereret eller har meget dårligt immunforsvar og hos borgere med synkeproblemer. Pontiac-feber kan ramme alle uanset køn og alder.

Formål

At forebygge at borgerne bliver smittet med legionella enten ved at inhalere aerosoler (små dråber) ved bad eller ved fejlsynkning af drikkevand.

Hvad skal man gøre

Varmt brugsvand:

- Det er vigtigt, at man lader bruseren løbe, indtil vandet er helt varmt, før borgeren kommer ind i baderummet, da aerosolerne er i luften fra det første lunkne vand. Alternativt kan man holde bruseren nede i håndvasken indtil vandet er varmt, så der ikke dannes aerosoler rundt i luften
- Efter badet tømmer slangen og brusehovedet for vand, ved at holde brusehoved ca 20 cm over gulvet (må ikke lægges på gulvet) indtil det ikke drypper mere. Der vil dog stadig være lidt vand tilbage i slangen
- Slange og brusehoved hænges op igen
- Brusehoved og slange bør skiftes mindst hvert eller hvert andet år eller afkalkes

Koldt brugsvand:

- Lad det kolde vand løbe til vandet er blevet koldt, bør være under 20°C
- Ønskes et koldt brusebad, skal vandet løbe, til det er blevet koldt inden, at borgeren kommer under bruseren
- Hjælp borgeren til ikke at fejlsynke, med fx gode siddestillinger, evt. fortykkelse af væsker mm. Sikre tillige en god mundhygiejne

Hygiejne i Hjemmeplejen og på Plejecentre

Udarbejdet af
Hygiejnesygeplejerske
Birgitte Sachmann
Godkendt af
Marianne Hansen
Version 1.1

Forebyggelse af legionella (legionærsygdom)

Gældende fra februar 2019
Rev. senest februar 2022

Forebyggende ledelsesansvar på plejecentrene

Det centrale varmtvandssystem SKAL være indstillet med korrekt temperatur (minimum 50°C og helst 55°C), ellers vil alt vandet ud af bruseren være inficeret.

Får man som plejepersonale mistanke om, at der er problemer med vandkvaliteten, skal man:

- Kontakte sin nærmeste leder. Lederen kan derefter tage kontakt til teknisk afdeling, byggeafdeling og andre relevante aktører. Hygiejnesygeplejersken hjælper med aktuelle smitteforebyggende tiltag
- Er der problemer med at det kolde vand er for varmt, kan det være nødvendigt at opsætte bakteriefiltre på vandhanerne, hvorfra drikkevand tappes
- Er der problemer med, at det varme vand ikke er varmt nok, kan det være nødvendigt at stoppe med at tage brusebad. Vaskeservietter/handske kan benyttes. Evt. kan der som en midlertidig løsning, påsættes ny slange og brusehoved med bakteriefiltre, indtil årsagen er fundet og afhjulpet. Dette vil dog være en dyr og ikke langtidsholdbar løsning.

Ved konstateret legionellatilfælde, kontaktes lederen straks, som ligeledes kontakter hygiejnesygeplejersken.

Såfremt der konstateres et legionellatilfælde, er det vigtigt at være opmærksom på, at manglende eller forsinket identificering af kilden til tilfældet kan medføre et større udbrud af legionella, hvor flere medborgere kan blive smittet.

Legionærsygdom er en anmeldespligtig sygdom.

Sygeplejeklinikken

I sygeplejeklinikken skal der anvendes bakteriefiltre på de brusesæt, der anvendes til at bruse sår, således at der ikke kan komme Legionella med ud i vandet. Filteret skal skiftes i forhold til leverandørens anvisninger.

Referencer

Legionella i varmt brugsvand – overvågning, udredning og forebyggelse af legionærsygdom, Den Centrale Afdeling for Sygehushygiejne, Statens Serum Institut, 2000

<https://hygiejne.ssi.dk/retningslinjer/nir>

Statens Serum Institut, sygdomsleksikon, Legionærsygdom

<https://www.ssi.dk/sygdomme-beredskab-og-forskning/sygdomsleksikon/l/legionaersygdom>

Pjece via www.tbst.dk fra den 17/12 2018: "Hvad er legionella"

https://www.trafikstyrelsen.dk/~media/Dokumenter/09%20Byggeri/Legionella%20pjece/2018_12_03_Legionella_Pjece.pdf